

OFFENTLIGE UDGIFTER 24. oktober 2022

ANALYSE

Udarbejdet af
Jon Nielsen
Chefanalytiker

Tusinder af offentligt ansatte skiller rød og blå blok

Antallet af børn og ældre stiger markant i de kommende år, og der er store forskelle på, hvilke svar de røde og blå partier giver på den udfordring. Socialdemokratiet og Radikale lægger op til at øge antallet af offentligt ansatte frem mod 2030. Venstres og Konservatives 2030-planer giver derimod henholdsvis ca. 2.000 og ca. 39.000 færre offentligt ansatte. Liberal Alliance og Nye Borgerlige vil reducere den offentlige beskæftigelse i 2035 med hhv. ca. 95.000 og ca. 129.000 personer. Danmarksdemokraternes udmeldinger svarer til 13.000 færre offentligt ansatte.

Kontakt

Chefanalytiker

Jon Nielsen

☎ 40 54 18 80

✉ jn@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

☎ 50 73 71 34

✉ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Syv partier har sat tal på deres prioriteringer til velfærd i de kommende år. I denne analyse sammenligner vi deres prioriteringer og beregner, hvor mange offentligt ansatte prioriteringerne giver plads til, når der ses bort fra det aftalte løft af forsvaret.
- Socialdemokratiet og De Radikales planer giver plads til henholdsvis ca. 4.000 og ca. 10.000 flere offentligt ansatte i 2030, når der ses bort fra det aftalte løft af forsvaret.
- Venstres og Konservatives 2030-planer giver henholdsvis ca. 2.000 og ca. 39.000 færre offentligt ansatte, mens Liberal Alliance og Nye Borgerliges 2035-planer giver henholdsvis ca. 95.000 og ca. 129.000 færre offentligt ansatte. Danmarksdemokraternes udmeldinger svarer til 13.000 færre offentligt ansatte i 2030.
- I analysen har vi beregnet, hvad partiernes planer betyder for den offentlige beskæftigelse i hver kommune.

Røde og blå 2030-planer tegner to veje for velfærden

Frem mod 2030 vil antallet af børn under 7 år stige med ca. 51.000, og antallet af ældre over 80 år vil stige med ca. 135.000. Samtidig giver det finanspolitiske råderum mulighed for at afsætte flere penge til velfærd uden at hæve skatterne.

Foreløbig har syv af Folketingets partier fremlagt økonomiske planer og krav, der sætter tal på deres prioriteringer for de kommende år og præsenterer deres svar på, hvordan det demografiske pres, den grønne omstilling osv. skal håndteres.

Vi har samlet de syv partiers målsætninger for det offentlige forbrug i Figur 1. I dag udgør det offentlige forbrug 545 mia. kr., når vi ser bort fra det nationale kompromis om sikkerhedspolitikken samt midlertidige udgifter til corona og hjælp til ukrainske flygtninge. Som det fremgår af figuren, er der store forskelle på de røde og blå partiers planer for, hvordan velfærdsudgifterne skal udvikle sig i de kommende år.

Blandt de røde partier har Socialdemokratiet og Radikale Venstre afsat henholdsvis 35 og 39 mia. kr. til at løfte velfærden frem mod 2030 sammenlignet med niveauet i 2022.

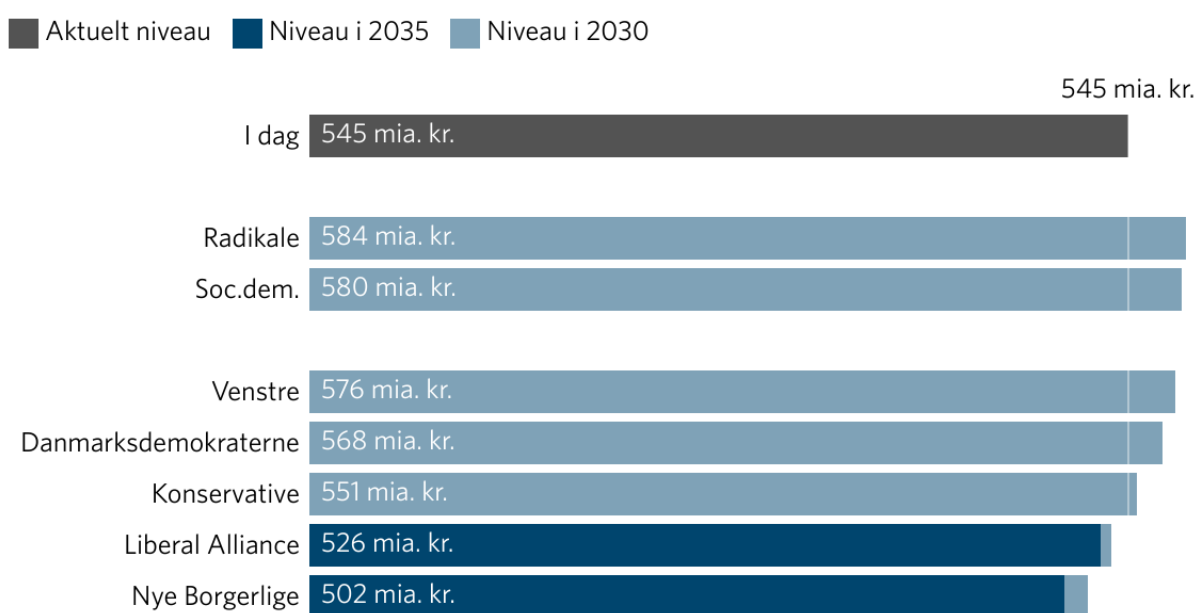
Blandt de blå partier har Venstre og Konservative afsat henholdsvis 31 og 5,9 mia. kr. i deres 2030-planer, mens Danmarksdemokraterne har krævet, at de kommende finanslove dækker det demografiske træk, som udgør 23,5 mia. kr. Liberal Alliance og Nye Borgerlige har budgetteret med nedskæringer for 18,8 mia. kr. og 42,6 mia. kr. i deres planer, der har 2035 som slutår. De lyseblå felter i figuren markerer, hvad LA og Nye Borgerliges nedskæringer vil betyde i 2030, hvis besparelserne skal indføres gradvist.

Partiernes prioriteringer er nærmere uddybet i Boks 2.

FIGUR 1

Stor forskel på rød og blå bloks målsætninger for velfærden

Figuren viser partiernes målsætning for det offentlige forbrug (ekskl. forsvarsløft).

Anm.: Målt i 2022-priser. Opgjort ekskl. forbrug på corona, modtagelse af ukrainske flygtning og det nationale kompromis om dansk sikkerhedspolitik.

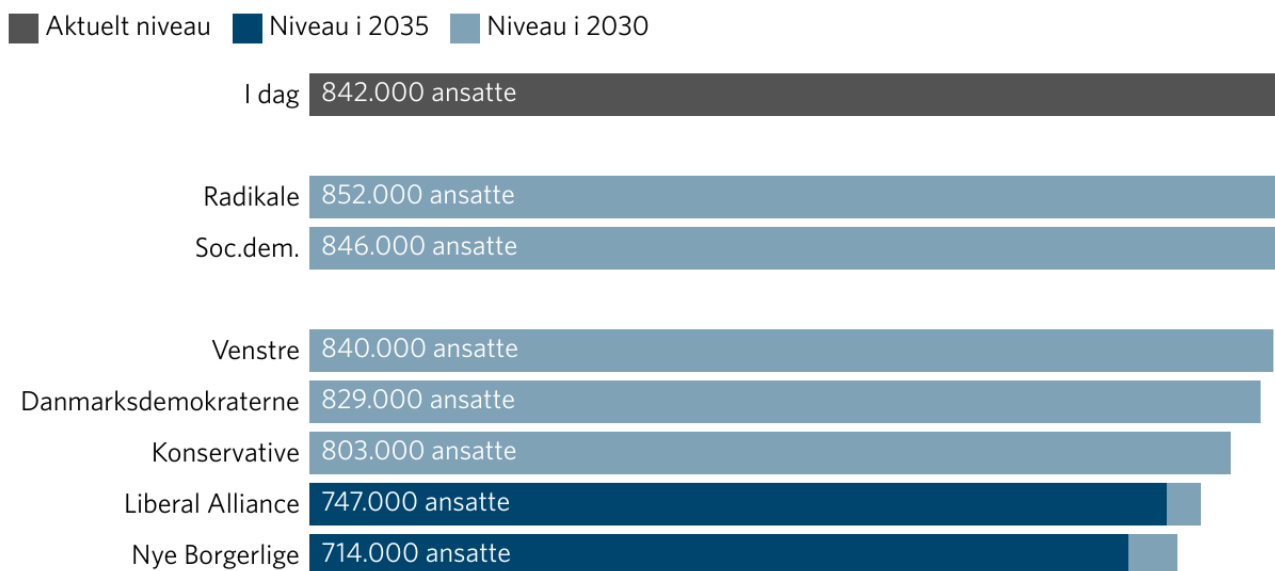
Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE pba. partiernes hjemmesider og Finansministeriet.

De forskellige målsætninger for det offentlige forbrug giver anledning til betydelige forskelle i, hvor mange offentligt ansatte der er råd til. Det fremgår af Figur 2, hvor vi har omregnet det offentlige forbrug til offentlig beskæftigelse ved hjælp af Finansministeriets regneregler. Beregningen er uddybet i Boks 3.

FIGUR 2

Blå partiers planer betyder færre offentligt ansatte - røde partiers planer betyder flere

Figuren viser, hvor mange offentligt ansatte der er råd til inden for partiernes målsætninger for det offentlige forbrug (ekskl. forsvarsløft).

Anm.: Opgjort inkl. orlovspersoner, ekskl. merbeskæftigelse relateret til corona, modtagelse af ukrainske flygtninge og det nationale kompromis om dansk sikkerhedspolitik.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE pba. partiernes hjemmesider og Finansministeriet.

I dag er der ansat 842.000 personer i den offentlige sektor, når vi fraregner den merbeskæftigelse, som forsvarsløftet, coronaindsatsen og modtagelsen af ukrainske flygtninge giver anledning til.

Socialdemokratiet og Radikale Venstre har i deres 2030-planer afsat midler til at forøge den offentlige beskæftigelse med henholdsvis ca. 4.000 og ca. 10.000 personer.

Derimod giver de blå partiers planer ikke plads til at øge den offentlige beskæftigelse. Selvom både Venstre og Konservative har afsat penge til at øge det offentlige forbrug, vil begge partiers planer betyde en reduktion i antallet af offentligt ansatte. Det skyldes, at der er afsat for få penge til, at den samlede lønramme kan følge med lønningerne. Vi har forklaret sammenhængen nærmere nedenfor.

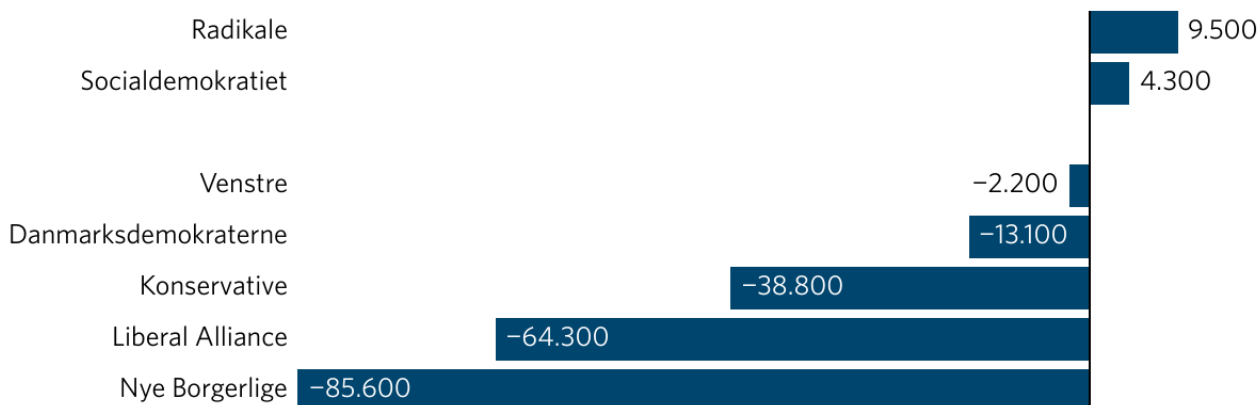
Konkret vil den offentlige beskæftigelse falde med ca. 2.000 personer i Venstres 2030-plan og ca. 39.000 personer i De Konservatives 2030-plan. Danmarksdemokraternes udmeldinger svarer til ca.

13.000 færre offentligt ansatte i 2030. Liberal Alliance og Nye Borgerliges planer vil betyde henholdsvis ca. 95.000 og ca. 129.000 færre offentligt ansatte i 2035.

FIGUR 3

Udvikling i offentlig beskæftigelse i de enkelte planer

Figuren viser, hvor mange flere eller færre offentligt ansatte (inkl. orlovspersoner) partierne har afsat penge til i 2030 sammenlignet med 2022.

Anm.: Opgjort inkl. orlovspersoner, ekskl. merbeskæftigelse relateret til corona, modtagelse af ukrainske flygtninge og det nationale kompromis om dansk sikkerhedspolitik.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE pba. partiernes hjemmesider og Finansministeriet.

I beregningerne på Venstres plan har vi lagt til grund, at der faktisk er finansiering til de prioriteringer, der fremgår af planen. Men partiet har bl.a. budgetteret med, at det lykkes partiet at inddrive manglende skatter for 2 mia. kr. – en finansieringskilde der må siges at være særdeles usikker. Hvis det ikke lykkes, skal den offentlige beskæftigelse falde med 5.000 personer, for at planen hænger sammen.

Det kan tilføjes, at De Konservative siden 2016 har haft en 2034-plan med en eksplicit målsætning om at reducere den offentlige beskæftigelse til "[omkring en halv million](#)". Det vil kræve, at der nedlægges 340.000 stillinger i det offentlige. Partiet har ikke officielt droppet sin 2034-plan, men den har været [forsvundet fra partiets hjemmeside](#) siden i sommers.

I Boks 1 herunder har vi forklaret, hvorfor Venstres og Konservatives planer trods en (lille) stigning i det offentlige forbrug giver et fald i den offentlige beskæftigelse.

Boks 1: Hvorfor giver lavvækst færre offentligt ansatte?

I Venstres og Konservatives planer er der afsat penge til, at det offentlige forbrug vokser med henholdsvis 0,7 og 0,13 pct. pr. år plus prisstigningen på det offentlige forbrug. Prisstigningen på det offentlige forbrug er et gennemsnit af prisstigningen på de offentlige lønudgifter og det offentlige varekøb.

Det kan umiddelbart virke kontraintuitivt, at en lille realvækst i det offentlige forbrug kan føre til et fald i den offentlige beskæftigelse. Når økonomer på tværs af organisationer og universiteter alligevel er enige om, at offentlig lavvækst vil føre til færre offentligt ansatte, skyldes det følgende mekanisme:

- Det offentlige forbrug er delt mellem lønudgifter og varekøb (herunder køb af tjenester). Varekøbet stiger mindre i pris end lønningerne – man kan tænke på medicin og IT, hvor forrige års computere og medicin er billigere i dag end dengang. Da inflationen på det samlede offentlige forbrug er et gennemsnit af inflationen på lønudgifter og varekøb, er inflationen på det samlede offentlige forbrug mindre end lønstigningerne. I et lavvækstscenarie, hvor sammensætningen af det offentlige forbrug er konstant, vil den samlede lønramme derfor vokse mindre end lønningerne. Når lønrammen vokser mindre end lønningerne, bliver der færre offentligt ansatte.

Denne mekanisme bygger på en forventning om, at varekøbets andel af det offentlige forbrug vil være nogenlunde konstant over tid. Det er den mest neutrale fremskrivningsantagelse ifølge Finansministeriet. Bemærk, at antagelsen påvirker alle planer ens. Hvis varekøbsandelen f.eks. bliver højere, end Finansministeriet forventer, vil det sænke den offentlige beskæftigelses niveau i alle planer med omtrent lige meget.

Argumentet bag den fremskrivningsantagelse er *for det første*, at det er en forsigtig antagelse sammenlignet med, hvad vi har set historisk. Således er varekøbets andel af forbruget steget over de sidste 30 år. Venstre og Konservative har umiddelbart ingen

forslag til at vende den udvikling.

For det andet er antagelsen om en konstant varekøbsandel i overensstemmelse med en intuition om, at borgerne forventer at blive behandlet med den nyeste medicin, at offentlig IT følger med tiden og så videre – kort sagt, at det offentlige varekøb er tidssvarende. Det er dyrere at købe ny medicin og IT end at købe den medicin og IT, der blev udviklet for nogle år siden, men til gengæld er de nye produkter også bedre. Af samme årsag udgør købet af dem en realvækst. Den realvækst fortrænger offentlig beskæftigelse, når den samlede realvækst højst må være 0,5 eller 0,13 pct. pr. år. For at få råd til at købe tidssvarende ind er det med andre ord nødvendigt at nedlægge stillinger.

Bemærk, at beregningerne ovenfor er behæftet med usikkerhed. Men det er vel at mærke tilfældet med alle konsekvensberegninger. Det er f.eks. også usikkert, når Venstre og Konservative skønner, at lavere skatter øger arbejdsudbuddet med så og så mange personer. Finansministeriets beregninger af, hvad Konservatives offentlige forbrugsmålsætning betyder for den offentlige beskæftigelse, er ikke mere usikker end Konservatives egne konsekvensberegninger. Finansministeriets beregningsprincipper har været brugt i en lang årrække under skiftende regeringer.

Sådan rammer partiernes planer de enkelte kommuner

Partiernes målsætninger for det offentlige forbrug vil kunne mærkes lokalt. Dels har partiernes prioriteringer betydning for den service, vi møder i det offentlige. Og dels har de betydning for antallet af statslige, kommunale og regionale arbejdspladser i de enkelte kommuner.

I Tabel 1 har vi sat tal på, hvad partiernes planer vil betyde for den offentlige beskæftigelse i de enkelte kommuner ved den aktuelle fordeling af offentlige jobs. Igen er der set bort fra beskæftigelse relateret til corona, ukrainske flygtninge og det nationale kompromis om sikkerhedspolitikken.

I kommuner såsom Lolland, Faaborg-Midtfyn, Skive og Mariagerfjord betyder de røde planer, at der i runde tal skal oprettes 30-60 offentlige arbejdspladser. De blå planer betyder, at der skal nedlægges 30-550 stillinger, hvis stillingerne skal nedlægges, dér hvor de er i dag.

I kommuner såsom Sønderborg, Holstebro og Hjørring svarer de røde planer til, at der skal oprettes omkring 50-110 nye stillinger (afrundet), mens de blå planer betyder, at der skal sløjfes 60-1.000 offentlige stillinger.

Se effekten på den offentlige beskæftigelse i din kommune

Tabellen viser, hvad partiernes planer vil betyde for den offentlige beskæftigelse i hver kommune ved den aktuelle offentlige beskæftigelsesfordeling.

	Radikale	Soc.dem.	Venstre	DD	Konservative	LA	NB	Børn 0-6 år	Ældre 80+ år
København	1.366	620	-718	-1.889	-5.585	-9.254	-12.327	13.360	7.157
Frederiksberg	168	76	-88	-232	-686	-1.137	-1.515	1.139	1.908
Ballerup	86	39	-45	-119	-352	-583	-777	1.295	572
Brøndby	53	24	-28	-73	-216	-359	-478	602	407
Dragør	14	6	-7	-19	-57	-94	-125	401	337
Gentofte	129	58	-68	-178	-526	-871	-1.161	876	1.742
Gladsaxe	98	44	-51	-135	-399	-660	-880	1.217	843
Glostrup	82	37	-43	-114	-337	-558	-743	533	358
Herlev	102	46	-53	-140	-415	-688	-916	485	432
Albertslund	45	21	-24	-63	-185	-307	-409	481	601
Hvidovre	116	53	-61	-161	-475	-788	-1.049	765	683
Høje-Taastrup	69	31	-36	-96	-283	-469	-625	1.367	1.208
Lyngby-Taarbæk	142	64	-74	-196	-579	-960	-1.279	1.230	829
Rødovre	47	21	-25	-65	-193	-320	-427	986	479
Ishøj	28	13	-14	-38	-113	-187	-249	331	636

Additional 83 rows not shown.

Anm.: Ændring 2022-2030 fordelt ligesom den offentlige beskæftigelse (ekskl. forsvar) i 2019-2021. Opgjort inkl. orlovspersoner, ekskl. merbeskæftigelse relateret til corona, modtagelse af ukrainske flygtning og det nationale kompromis om sikkerhedspolitik.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE pba. partiernes hjemmesider, Finansministeriet og Danmarks Statistik.

Bilag: Sådan har vi gjort

Boks 2: Offentligt forbrug i de enkelte partiers planer

Socialdemokratiet: Partiet fremlagde en 2030-plan i september 2022. Her er der afsat 33,75 mia. kr. (2023-priser) til "Basisløft af den offentlige velfærd" samt "Reserve til bedre velfærd mv." i 2023-2030. i 2023-2030, hvoraf dog skal fratrækkes besparelser for 3 mia. kr. på jobcentrene fra udspillet "Lavere skat på arbejde" fra oktober 2022. Beløbene er omregnet til 2022-pris- og -velstandsniveau for at sikre sammenlignelighed med de øvrige planer.

Radikale Venstre: Partiet fremlagde en 2030-plan i august 2022. Her er der afsat 39 mia. kr. (netto) til øget offentligt forbrug i 2030. Beløbet dækker over prioriteringer vedrørende "Demografisk træk" (25 mia. kr.), "Tænk Frit" (3,8 mia. kr.), "Unge og uddannelse" (2,7 mia. kr.), "Ramme til bedre normeringer i den offentlige sektor" (5 mia. kr.), "Styrket forskning" (2 mia. kr.) samt "Styrket kultur og folkeoplysning" (0,3 mia. kr.). Omvendt vil partiet afskaffe seniorjobordningen (-0,3 mia. kr.) og børnedomstole (-0,1 mia. kr.).

Venstre: Partiet fremlagde en 2030-plan i oktober 2022. Her er der afsat 21,25 mia. kr. (2023-priser) til at dække det demografiske træk i 2030 sammenlignet med 2023. Desuden er der afsat 4,5 mia. kr. til "Sundhed og psykiatri", 1,2 mia. kr. "Bedre uddannelser og flere muligheder" samt en reserve på 0,5 mia. kr. til "Danmark i bedre balance", som vi tolker som øget offentligt forbrug. Endelig er der en reserve på 14,7 mia. kr. til uforudsete udgifter, hvoraf 9 mia. kr. er koblet til nogle "yderligere finansieringspotentialer"; ligesom vi har set bort fra regeringens "mål om nyt prioriteringsrum" på 15 mia. kr., har vi set bort fra Venstres "finansieringspotentialer" på 9 mia. kr. Derudover har vi fraregnet besparelser på afskaffelse af seniorjobordningen (-0,2 mia. kr.), "Mindre bureaukrati i kommunerne" (-2,5 mia. kr.), "Øget konkurrenceudsættelse" (-1,5 mia. kr.) samt på en omorganisering af beskæftigelsesindsatsen (-3 mia. kr.). I lighed med de øvrige planer har vi set bort fra evt. merforbrug, der finansieres inden for det grønne råderum. Beløbene er omregnet til 2022-pris- og -velstandsniveau for at sikre sammenlignelighed med de øvrige planer.

Danmarksdemokraterne: Partiet har meldt ud, at det offentlige forbrug mindst skal følge det demografiske træk, som ifølge Finansministeriet udgør 23,5 mia. kr. i 2030 sammenlignet med 2022. Det løft er der taget udgangspunkt i her.

Det Konservative Folkeparti: Partiet fremlagde en 2030-plan i august 2022. Her er der afsat 5,9 mia. kr. (netto) til øget offentligt forbrug i 2030 svarende til en offentlig forbrugsvækst på 0,13 pct. pr. år i 2022-2030 (ekskl. forbrug vedr. corona, Ukraine og forsvarsløft). Beløbet dækker over en prioritering vedrørende "Reserve til velfærd og øvrige prioriteringer" (27 mia. kr.) samt besparelser vedrørende jobcentre og afskaffelse af seniorjobordningen (-3,2 mia. kr.), omprioriteringsbidrag på offentligt forbrug (-17,8 mia. kr.) samt egenbetaling for danskkurser (-0,1 mia. kr.). Beløbet vedrørende "øvrige prioriteringer" har vi her tolket som offentligt forbrug, da finansordfører Rasmus Jarlov i nogle interviews har angivet en forbrugsvækst på 0,13 pct. pr. år. Andre steder har Søren Pape imidlertid foreslået nulvækst eller minusvækst.

Liberal Alliance: Partiet fremlagde en 2035-plan i april 2022. Her er der budgetteret med et offentligt mindreforbrug på 18,8 mia. kr. (netto), når der ses bort fra forsvarsløftet. Beløbet dækker over prioriteringer vedrørende "Demografisk træk på offentlige services" (41 mia. kr.) samt mindre prioriteringer til fertilitetsbehandling, fritvalgspulje, friskoler, grøn forskning, længere straffe og billigere tandlæger (i alt 6,5 mia. kr.). Omvendt har partiet budgetteret med besparelser vedrørende både "10 pct. produktivitsforbedring i det offentlige" (-57 mia. kr.) og "Rul Mette Frederiksens stigninger i det offentlige forbrug tilbage udover det demografiske træk" (-9,1 mia. kr.) og afskaffelse af seniorjobordningen (-0,2 mia. kr.).

Nye Borgerlige: Partiet fremlagde en 2035-plan i august 2021. Her er der budgetteret med et offentligt mindreforbrug på 43,6 mia. kr. (netto, 2021-priser), når der ses bort fra forsvarsløftet, som er medregnet i den aktuelle version på partiets hjemmeside. Beløbet dækker over en prioritering vedrørende "Løft af kernevelfærden" (43,4 mia. kr.) samt en besparelse vedrørende "Reduktion af frås med danskernes penge" (-85 mia. kr.).

Boks 3: Beregning af antal offentligt ansatte

Det offentlige forbrug er opgjort ekskl. forbrugsudgifter vedr. corona, modtagelse af ukrainske flygtninge samt forsvarsløftet i det nationale kompromis om dansk sikkerhedspolitik. Det er gjort ved hjælp af Finansministeriets skøn for hver af disse forbrugsudgifter. At der ses bort fra udgifter til corona, Ukraine og forsvarsløft er i tråd med den praksis, som Finansministeriet anvender i de seneste råderumsberegninger.

Omregningen af offentligt forbrug til offentlig beskæftigelse følger Finansministeriets standardantagelser. Konkret opsplittes forbruget i løn og varekøb på baggrund af Finansministeriets fremskrivning af den offentlige lønsumsandel. Den offentlige beskæftigelse beregnes ud fra den samlede offentlige lønsum samt Finansministeriets fremskrivning af gennemsnitslønnen i den offentlige sektor.

Finansministeriet har ikke offentliggjort, hvad den offentlige lønsumsandel er i 2020-2022, når man renser for corona mv., som oplagt er vare-/tjenestekøbstungt forbrug. I 2022 har vi justeret lønsumsandelen en anelse opad således, at vi rammer ministeriets estimer. Justeringen indebærer, at lønsumsandelen i 2022 ligger omtrent på trenden for årene 2000-2025, jf. bilagsfiguren. Justeringen forudsætter et ekstraordinært offentligt varekøb på knap 3 mia. kr. i 2022, hvoraf udgifter til vacciner og tests efter alt at dømme kan forklare det meste.

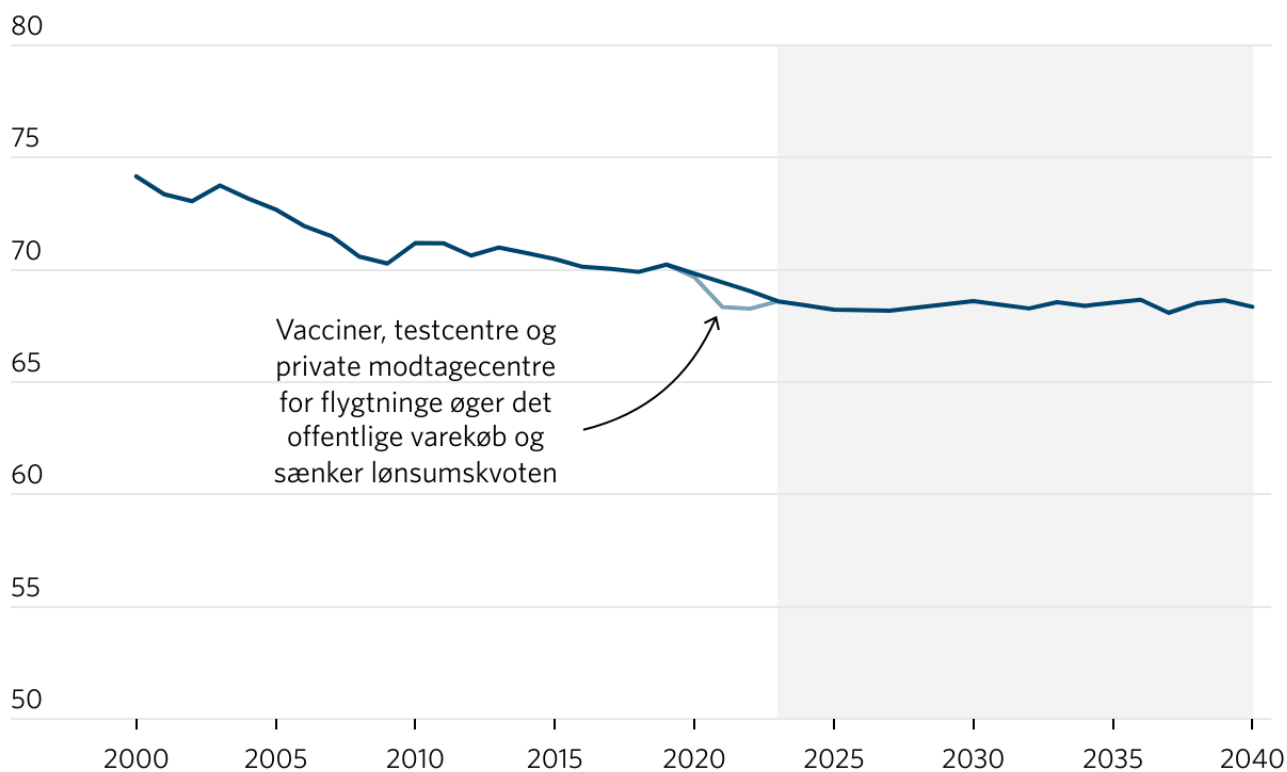
Beregningerne af de samlede beskæftigelseskonsekvenser er behæftet med usikkerhed – men som sagt ikke større usikkerhed end konsekvensberegninger på arbejdsudbudseffekter af topskattelettelser, selskabsskattelettelser o.l. Og som sagt bliver sammenligningen mellem planer ikke påvirket af beregningsprincippet om en nogenlunde konstant varekøbsandel.

Beregningerne, hvor beskæftigelseskonsekvenserne er fordelt på kommuner, skal ses som scenarieberegninger ved en uændret beskæftigelsesfordeling.

Vacciner og tests sænker den offentlige lønsumskvote

Figuren viser den offentlige lønsumskvote korrigeret for øget vare- og tjenestekøb i forbindelse med corona, modtagelsen af ukrainske flygtninge og forsvarsløftet.

— Korrigeret lønsumskvote — Lønsumskvote uden korrektion

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Finansministeriet.